

ADRODDIAD I'R CABINET

11 MAWRTH 2025

Aelod Cabinet: Cynghorydd Nia Jeffreys, Arweinydd y Cyngor

Pwnc: Bidiau Un Tro 2025/26

Swyddog cyswllt: Dafydd Gibbard, Prif Weithredwr

1. Y penderfyniad a geisir

- 1.1 Yn ddarostynedig ar benderfyniad y Gyllideb, gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo y bidiau un-tro o £2,057,260 ar gyfer 2025/26 sydd i'w cyllido o'r:
 - £1,557,260 o gyllid ychwanegol yn y setliad terfynol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 20 Chwefror 2025.
 - £500,000 o Bremiwm Treth Cyngor at ddibenion llety dros dro i'r Digartref.
- 1.2 Yn dilyn cyhoeddiad diweddar Llywodraeth Cymru y bydd arian ychwanegol i'r maes gofal, yn ddarostyngedig ar fanylion ac amodau y grant hwn, defnyddio'r ffynhonnell i ariannu y bidiau yn y maes gofal.

2. Y rheswm dros yr angen am benderfyniad

Mae'r bidiau am adnodd un-tro yn cael eu cyflwyno mewn adroddiad ar wahân i adroddiad y Gyllideb gan nad yw dyrannu adnodd un tro yn cael effaith ar osod ein cyllideb refeniw flynyddol nac yn ystyriaeth wrth orfod pennu cyfradd y Dreth Cyngor. Cyflwynir yr adroddiad hwn cyn dechrau y flwyddyn ariannol 2025/26 fel bod modd gweithredu o 1 Ebrill 2025.

3. Cyflwyniad / Cefndir

- 3.1 Yn flynyddol gwahoddir adrannau'r Cyngor i gyflwyno bidiau am adnodd un tro ar gyfer materion megis ymdopi gyda phwysau dros dro, cyflawni prosiectau Cynllun y Cyngor, trawsffurfio gwasanaethau neu arbrofi cyn dod i gasgliad os yw'n synhwyrol darparu cyllideb barhaol.
- 3.2 Er fod nifer o fidiau wedi eu cyflwyno gan yr adrannau, rhaid oedd blaenoriaethu a chyfyngu ar y bidiau oedd i dderbyn cymeradwyaeth i sicrhau eu bod o fewn y cyllid sydd ar gael.
- 3.3 Yn arferol Cronfa Trawsffurfio / Cynllun y Cyngor sydd yn cael ei ddefnyddio i gyllido'r bidiau un-tro. Defnyddiwyd y gronfa hon yn llawn y llynedd ac felly nid oes arian o'r ffynhonnell yma ar gael i gyllido unrhyw fidiau eleni. Os am ariannu bidiau dros dro yn y dyfodol bydd angen ystyried sut i ail gyflenwi y gronfa trawsffurfio yma pan fydd cyfleon yn codi.
- 3.4 Yn ogystal, mae'r gronfa Strategaeth Ariannol, sef yr unig ffynhonnell arall o gronfeydd sydd heb ei ymrwmo ar gyfer materion penodol, eisoes wedi lleihau o £26M i £13.5M eleni gan fod galw ar y gronfa i gyfarch gorwariant adrannol.

- 3.5 Wrth fynd ati i osod ein cyllideb ar gyfer 2025/26, roeddem ar y pryd yn ymwybodol y byddem yn debygol o dderbyn cyllid ychwanegol i'r hyn gyhoeddwyd yn y setliad drafft i Lywodraeth leol cyn y Nadolig. Felly, yn hytrach na chynnwys gwariant refeniw un-tro yn y gyllideb refeniw ddrafft a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w graffu ac yna i'r Cabinet am benderfyniad, ac felly cynyddu ein bwlch ariannol (ac yn sgil hynny gwthio'r dreth Cyngor yn uwch na fyddai ei angen) gadawyd y dasg o ystyried sut i gyllido y gofynion gwario un tro yma tan i ni dderbyn y setliad terfynol.
- 3.6 Erbyn hyn rydym wedi derbyn cadarnhad fod cyllid ychwanegol bellach wedi ei ddyrannu gan Lywodraeth Cymru ac felly mae'r cyllid hwn ar gael fel cyfraniad tuag at gost cyllido'r bidiau un tro sydd yn yr adroddiad hwn.
- 3.7 Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyhoeddi y bydd grant ychwanegol tebygol i gynorthwyo gyda phwysau ychwanegol yn y maes gofal yn 25 / 26. Nid yw manylion faint o arian ychwanegol na'r amodau wedi ei rannu hyd yma ond petai'r cyfle yn codi, awgrymir ei ddefnyddio i ddisodli y bidiau yn y maes gofal. Gellir wedyn ryddhau arian at ddefnydd anghenion refeniw y flwyddyn i ddod.
- 3.8 Golyga hyn fod ein penderfyniad i beidio a chynnwys y gofynion hyn o fewn y gyllideb drafft, ac o ganlyniad cynyddu'r gofyn Treth Cyngor yn uwch nag oedd angen, wedi bod yn gyfrifol a synhwyrol. Mae'r arian ychwanegol wedi cael ei ymgorffori yn y Gyllideb a gyflwynir i'r Cyngor ar Fawrth y 6ed at y pwrpas penodol o ariannu bidiau un-tro (gyda gwaddol o tua £14,000 yn cael ei roi mewn cronfa risg).

4. Bidiau Un-tro 2025/26

- 4.1 Mae'r bidiau a dderbyniwyd wedi eu hasesu gennyf i, y ddau gyfarwyddwr a'r Pennaeth Cyllid a cyflwynir yn **4.2** fanylion y bidiau un-tro a argymhellir i dderbyn cefnogaeth ariannol ar gyfer 2025/26.
- 4.2 Argymhellir cymeradwyo 7 o fidiau gwerth £2,057,260 fel sydd wedi eu rhestru yn **Nhabl 1** isod. Mae'r arian ychwanegol y setliad i'w defnyddio fel ffynhonnell i gyllido gwerth £1,557,260 o'r bidiau yma.

Tabl 1 Bidiau Refeniw Un-tro 2025/26

	Teitl y Bid	Swm a argymhellir (£)
Adran Addysg		
Un Tro 1	Cludiant addysg – bysus ysgolion, cludiant tacsis a threnau.	939,160
Adran Gwasanaethau Corfforaethol		
Un Tro 2	Profion ar hap alcohol a chyffuriau	6,500
Un Tro 3	Sefydlu system diogelwch staff sy'n mynychu lleoliadau risg uchel ar ben eu hunain	57,600
Un Tro 4	Cywiro cyfraddau tal cyfartalog (<i>equated pay</i>)	339,000
Adran Tai ac Eiddo		
Un Tro 5	Costau llety argyfwng Digartrefedd	500,000

Adran Plant		
Un Tro 6	Gweithwyr ychwanegol yn sgil derbyn Ceiswyr Lloches Heb Rien fel rhan o'r Cynllun Trosglwyddo Cenedlaethol	115,000
Adran Oedolion		
Un Tro 7	Llety Cefnogol – Oedolion gydag Anableddau	100,000
CYFANSWM		2,057,260

- 4.3 Fel sydd eisoes wedi ei esbonio yn yr adroddiad hwn, mae ein cronfeydd wrth gefn wedi lleihau'n sylweddol ac mae angen ceisio eu sefydlogi. Bu sawl cyfeiriad at hyn gan Aelodau y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wrth iddynt drafod toriadau a chyllideb 26/27 yn eu cyfarfod ar Chwefror 6ed, gyda sawl awgrym y dylem ystyried defnyddio unrhyw arian ychwanegol ar ben y setliad drafft er mwyn gwarchod ein cronfeydd wrth osod cyllideb am y flwyddyn i ddod. Mae'r hyn a argymhellir yn yr adroddiad hwn yn cyd-fynd â'r dyhead hwnnw felly.
- 4.4 Mae hynny'n gadael gwaddol o £500,000 lle bydd angen adnabod ffynhonnell gyllido ar ei gyfer. Mae bid ar gyfer y swm yma yn y maes digartrefedd, yn benodol i ariannu gorwariant ar gostau llety dros dro. Mae £3M y flwyddyn o'r Premiwm treth Cyngor eisoes yn cael ei ddefnyddio ar gyfer ariannu'r costau hyn ac felly mae'n briodol ariannu'r £500K un tro o'r un ffynhonnell.
- 4.5 Bydd angen ystyried sgil effaith hynny wrth gynllunio gwariant ar ein Cynllun Gweithredu Tai er mwyn ceisio rheoli unrhyw effaith ar y cynlluniau sydd eisoes yn rhan o'r Cynllun. Mae gwaith yn mynd rhagddo i geisio sefydlu'r ffordd mwyaf synhwyrol o wneud hynny.

5. Casgliad

- 5.1 Yn dilyn cymeradwyaeth i'r bidiau a nodir yn Rhan 1 o'r adroddiad, bydd yr arian yn cael ei glustnodi ar gyfer y pwrpas fel bod Adrannau yn gallu gweithredu i wario ar y gwasanaethau yn ystod y flwyddyn ariannol 2025/26.
- 5.2 Wrth baratoi cyllideb y flwyddyn ddilynol (2026/27) bydd angen ail ymweld â'r meysydd hyn er mwyn sefydlu os fydd angen gwneud darpariaethau parhaol yntau oes modd rhyddhau'r swm fydd wedi ei ddynodi eleni ar gyfer blaenoriaethau eraill wrth gychwyn gosod cyllideb 2026/27.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Fe nodir yn yr adroddiad fod y penderfyniad a geisir yn adlewyrchu y setliad terfynol a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth ar yr 20fed o Chwefror. Mae y gallu i gyfarch y bidiau yma felly yn ddarostyngedig i benderfyniad y Cyngor i fabwysiadu y Gyllideb a argymhellir.

Y Pennaeth Cyllid:

Mae swyddogion yr Adran Gyllid wedi cydweithio'n agos gydag awdur yr adroddiad, a gallaf gadarnhau cywirdeb y ffigyrau sydd wedi ei gynnwys ynddo. Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Cyngor ar 6 Mawrth i ddyrannu'r arian setliad ychwanegol i gyllido'r bidiau un-tro, rwyf yn fodlon fod adnoddau digonol wedi eu hadnabod, fel sydd wedi ei ddangos yn rhan 3.5, i ariannu'r bidiau un-tro a welir yn Tabl 1.
